

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä tuntijaon uudistamista valmistelevalle työryhmälle

Tulevaisuuden tutkimuskeskus:

Tiivistys kuulemistilaisuuden 8.2.2013 esityksestä: Lukiokoulutuksen 3 prioriteettia

1) Ajassaan elävä yleissivistys

Mitä kauemmas tulevaisuuteen menemme, sitä vaikeampaa siitä on sanoa mitään varmaa. Kuitenkin lukion - kuten muunkin koulutuksen - tehtävä on tuottaa perusvalmiudet nuorelle n. 40-50 vuotta jatkuvaa opinto- ja työelämän aktiivista vaihetta varten. Tämän vuoksi suunnittelun aikajänteen kuuluu olla pitkä ja kestävästi perusteltu. Muuttuviin tieto- ja osaamistarpeisiin vastaamista yksilön tasolla voidaan edesauttaa motivaatiota ja uteliaisuutta herättävällä opetuksella ja ohjauksella tehokkaammin, kuin pyrkimällä täydelliseen koulutuksen ja tämän hetken yhteiskunnallisten tarpeiden yhteensovittamiseen. *Lukion kohdalla tämä tarkoittaa yhteiskunnassa toimimisen perusvalmiuksien eli ajassaan elävän yleissivistyksen määrittelyä.*

2) Vastuullinen kansalaisuus

Nuorelle, jonka vanhemmat ovat kouluttautuneet toiselle asteelle tai korkeammalle, koulutus ei välttämättä näyttäydy automaattisesti tavoiteltavana väylänä työllistymiseen, sosiaaliseen osallistumiseen ja uusiin kokemuspuihin. Oikeastaan automaattisesti tavoiteltavana ei näyttäydy juuri mikään. Uuden median kautta nuoruuden kokemuspuihin sisältyy kokonaisia uusia maailmoja: tarjolla on lukemattomia mahdollisia elämisen ja tavoiteltavien asioiden malleja.

Periaatteessa maailma on avoin, mutta mahdollisten arvojen ja tavoitteiden kakofonia voi myös lamauttaa. Markkinatalouden yhteiskunnassa vetäytyminen itsekkääseen hedonismiin on yksi helposti valittava vaihtoehto – perustuhan monen yhteiskunnassa toimivan tahon toiminta juuri hedonistisen itsensä toteuttamisen markkinoinniseen. Ongelmana ei ole suunnitelman puuttuminen, kun ympäröivä, yllättävä ja arvaamaton yhteiskunta herättää kysymään: “Miksi suunnitella, kun ei tiedä mikä on tavoiteltavaa tai pysyvää?” Nuorten tulevaisuushorisontti rakentuu rajattomien mahdollisuuksien ja olemattomien takeiden välisessä ristivedossa. *Lukion keskeiset tehtävät on määritettävä ja perusteltava. Yksi niistä on tarjota nuorille edellytykset kasvaa vastuulliseen kansalaisuuteen näissä haastavissa oloissa. Toinen on koulutuksellinen tasa-arvo: kuinka ylläpitää tasa-arvoa ilman yhdenmukaisuuden vaatimusta.*

3) Ohjaus on kaikkien asia - myös nuorten itsensä

Omien arvojen ja tavoitteiden pohdinta on työtä, jolle tällä hetkellä ei ole paikkaa koulutusjärjestelmässä, joka ei ole täysin ymmärtänyt tämänlaisen pohdinnan korostunutta tarvetta pysyvän muutoksen ja moninaisten arvojen ja tavoitteiden yhteiskunnassa. Ohjaajien ammattitaitoa päästään hyödyntämään parhaiten siirtämällä ohjauksen painopiste informaation jakamisesta (opintoneuvonta) reflektioprosessin käynnistämiseen ja tukemiseen. Omien päätöksenteon prosessien, valinnan mekanismien, arvojen ja maailmankuvan tarkastelu on henkilökohtainen prosessi, jossa ohjaajan tehtävä on tukena oleminen. Tärkein tämän prosessin resurssi on nuori itse sekä ohjauksen prosessissa vertaisryhmän näkemysten hyödyntäminen. Oikeiden kysymysten löytämisessä voivat tukea myös vanhemmat ja lähipiiri.

Parhaimmillaan tämä tarkoittaa sitä, että opinto-ohjaajat toimivat koko yhteisön aktivoijina: sekä nuorten että 1) muun henkilökunnan, 2) vanhempien ja 3) muun ympäröivän yhteisön (mm. muut oppilaitokset, työnantajat, nuorisotoimijat, TE-toimistot). Työkaluja aktivointiin ja osallistamiseen on jo olemassa ja niitä kehitetään edelleen.

Turussa 15.2.2013

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen puolesta,
Johanna Ollila

